

Az özvegyasszony

Lengett, rongyosodott az ökörnyál, harangozott a kikerics. Kékült a kőkény, kopaszodott a tarló. Gömbölyödött fészkeben a pityóka s a panusa alatt aranyosra sárgult a kukorica szeme. Kapára, szedésre, készre ért minden. Mehetett kicsi Kati a szomszéd falusi szászokhoz napszámra. Ment is ő szívesen. Minden második este jött csak haza, megfőzni két napra az ételt a fiának. Reggel aztán ki sem virradt s már indult hamar viseza.

Egy fukari, vén szásznak ásta a pityókat negyed magával. Ő, Serény Ilus, annak a húga, meg a szász legény szolgája.

A vén szász dolgoztatta őket keményen. Sajnálta még az évésre szánt időt is tőlük. Kuporgató volt, mint a sok gyerekes szegény ember, pedig nem volt neki egyse, csak egy fogatlan vén felesége, aki a pálinkát jó vizesen, a szalonnát meg jó avasosan hordta ki nekik.

Kicsi Katinak jobb hely is akadt volna, a tavalyi gazdájánál. Hívta az az idén is eleget és Barta Lina is hívta: — Bíró János is ott van... — súgta oda neki. Nahát azért nem ment éppen. Szégyelte a világot előtt. Még mit gondolnak róla, fut az után... — Tán bolond vagy... — veresedett Barta Linára. — Dehogy megyek, na nézz oda... — És inkább elszegődött a vén szászhoz Serény Ilusékkal.

Ez az Ilus kemény húsú csintalan leány volt, aki tizennégy éves kora óta minden télen városban szolgált, csak nyáron jön haza falusi lányként. Huszonöt esztendő elmúlt felette s nem viték még férjhez. Szegény volt hiába, de aztán nem is nagyon akart. Azt tartotta, ráér ő még bésavanyodni. — Aztán mit? — rándított magán, ha kérdezték. — Ha már úgy lesz, felcsinálatom magam s kész... Vagy elveszen, vagy fizet a bitangért, s úgy még jobb... — mondta s kacagta, ha az asszonyok szörnyülködtek. Dehát csak a szája volt nagy s máskülönbön is jószívű lány volt. Kicsi Katinak is fejrevaló kendőt adott, szépet, babosát, csak úgy ajándékba. — Mit dugdossa a fejét mindig feketébe!... — szidta. — Sze még fiatal, ha özvegy is. Olyan, mint egy leányka — ölelte magához.

Kicsi Kati nyakig pirult s mind nem akart a tükörbe se nézni, mikor Ilus eléje tartotta. Szégyelte a szász szolgája előtt, aki éppen ott volt.

Ez egy húsz éves forma, sor alá való legény volt, kicsi, de kemény s lobogott a szeme, ha csak Ilusra nézett. Az meg tudta, hogy lóg, csak nem mutatta, hogy tudja. Sunyiskodott vele a lánymódra. Napközben előtte hajoldosott, engedte a kezét is megfogni s még a derekát is néha. Este meg térden felül húzta a szoknyát lábmosáskor nagy ártatlanul, hogy majd bele vakult a leány. Egyebet aztán nem.

A szénás hídban aludtak az istálló felett, a legény meg az istállóban. Volt mit hallgasson. Vicogást, susogást. Ilus kedvén nem fogott a kemény munka se, énekelt, bolondkodott és ha Kicsi

Kati nyögдösött, hogy fáradt, csiklantani kezdte. — Nem vén-asszony, mit nyögдés!... — Ugy bánt vele, mint valami leány-pajtásával. Kacagtatta, gyámbászta, majd minden este.

Egy este Dénes is feldugta magát hozzájuk, hogy ég, föld, pokol, akármí, de ő ott alszik... Avval elfeküdt közéjük a szénán.

Dehogy hagyták, lehengetették nagy kacagva a szénatöltő lyukba. A legény hagyta magát gyámbászni s aztán megint csak felszökött. Megint hengergették ide-oda, küzdtek vele kacagva. Begyúrták a szénába, hogy köpködött belé. Akkor azután ő sem hagyta magát, leborította mind a hármukat a szénába s ott fogdosta, csiklandozta őket rakásra. Lett sikoltozás. Szidták, csipdesték, csak kacagta. A végén mégis hagyta magát behengeríteni a szénatöltő lyukba.

Akkor este Kicsi Kati alig tudott elaludni. Száraz volt a torka, mind jött, hogy nyeljen és a fiú izzadt szaga mind az orrába volt. El-elgondolkozott, de minden gondolatára elpirult. Reggelre meg arra ébredt, hogy átölelve tartja Ilust.

— Mit álmodott, mondja meg hamar?... — kérdezte az kacagva.

Azt sem tudta, hogy legyen el szégyenébe. Restellkedett-restellkedett, de biza azután sem tudott helyre jönni egészen. A dolog sem fogta, csak ámbolygott a kapanyélnél. Napokig így. Még haza is ritkábban kezdett járogatni, nem kapta a helyét sehogy.

Egy korán este félsötétben ment hátra valamiért, mikor csak látja, hogy Eszti, az Ilus húga lesködik a csűr oldalánál valamire. Kapja el a fejét a béka leánya, majd újra benéz. — Alig volt tizennégy éves, vékonypénczű, sovány, olyan, hogy csak a szeme volt. Mintha nem is egy anyától lettek volna Ilussal.

Kicsi Kati meztaláb odaért észrevétlen.

— Mit csinálsz te? — kérdezte rá halkán.

Az elugrott a csűrűtől, mint a forró vastól. Csak hebegett, hogy majd sirva fakadt. Aztán csak elszaladt nagyhamar.

— Né te!... — nézett után Kicsi Kati s hogy a csűrűből locsolást hallott, ő is benézett oda.

Előbb nem sokat látott a félsötétben, de azután meg igen sokat.

Dénes, a szolga mosta ott magát egy rossz teknőben. Polyvát hordott aznap s viszkedett a teste, míg csak le nem mosta.

Állt ott s csapkodta magára a vizet.

Kicsi Katin egyből kiütött az özvegyi pirosság s szinte szaladva hagyta ott a csűr oldalát.

— Macska leánya, hogy miket néz!... mötyögte zavartan, hogy valamit ő is mondjon, de az istállótól már visszanézett s biza még a létráról is vagy kétszer.

Sokára aludt el, bár igyekezett eleget. Forgott-vackolódott s mind szidta magát bolondnak.

Egyik nap lassú eső szemetelt reggeltől egész estig. Otthon kellett üljének, sze sáros földben csak tolvaj tud pityókát ázni. A szász megszáradt hüvelykes paszulyt adott oda nekik, hogy

esépeljék ki a csűr földjén. Délig mindegyet verték, szemegelték. Délutánra alig maradt valamennyi, csak bolondkodtak mellette a dobálták egymást evvel-avval. Aztán Ilus a kint matató Dénest is kezdte dobálni kötődve. Az meg vissza öt nagyhamar, amíg csak elé nem hívta a szász.

Ilus akkor beszaladt az istállóba, hogy ha majd visszajön, megijeszti.

Jött is az nemsokára, de ördöge lehetett, mert egyből ráakadt Ilusra az ajtó megett.

Jó helyen volt az ott. Megfogta, mint a madarat s kezdte ölelgetni. Mind sikoltozhatott. Előbb csak csiklandozta, de aztán mind jobban nekivadult. A sarokba szalma volt, arra leborította s ott fogdosta kedvére.

Ilus ütötte, csípte, de nem birt vele sehogy.

Kicsi Kati mikor ment, hogy lássa, mit csinálhatnak, egy csomóban kapta őket a szalmán. Ki volt gyúlva mind a kettő ugyancsak. Ilusból jódarab kilátszott, szoknyája felcsuszott az ágyékálg. Mikor Dénes felengedte, volt mi igazgasson magán. — Szégyentelen vagy, az!... — szidta aztán, és kiszaladt az ajtón.

A fiú szuszogott nagyokat. — Most maga jön sorra... — ölelte meg Kicsi Katit tréfásan.

— Ne izélj na, ne izélj... — pirult el, s taszította magától a legényt.

Az elengedte s ő zavartan fordult ki az ajtón.

Mikor végeztek a paszullyal, Ilus készült, hogy megy egyet-mást hallani a szomszédba. Sós Pál Magdó haza járt s hirt hozhatott. Eszti persze nem marad el tőle semennyiért. A kicsi asszony így hát egyedül maradt a csűrben és seperte össze a paszuly panusáját. Csak az esze valahogy mind egyeben járt, mint a keze.

Dénes az istálló előtt matatott, füttyürészett.

Bent a csűr túlsó sarkán felrakott szalmáról tyúk repült le kodácsolva.

Kicsi Kati egész megijedt belé. — Fene a szárnyadat! — szidta.

A tyúk kisímul a csűrkapu alatt.

Kicsi Kati nézegette a szalma tetejét. — Megtojt ejsze... — nézegette, aztán kíváncsian felkapaszzkodot valahogy.

Meglelte a fészket, egy tojás helyett tizet kapott benne.

— Ez jól meggyújté... — csodálkozott. — Dénes te, Dénes! — Hívta a legényt. Kétszer is kellett kiáltsa, míg bejött.

— Né te!... Vidd a gazdának, — mutatta a tojásokat.

De a legény egyebet nézett s nem azt. — Maga jól felült oda, — kacagta s tüzelt a szeme.

A kicsi asszony kipirulva kapta össze lábait: — Tiszta bolond vagy! — pirult ki szépen.

A legény odament. — Hagyja a fenébe a gazdát, — mondta — van annak... Legyen a magáé... Adja csak le őket — kérte.

A kicsi asszony le is adogatta.

Ujjaik össze-össze értek.

A fiú a sarokba dugta azokat s marok szalmát hányt a tet-
jükre — itt megkaphatja — mondta. — Na, jöjjön, vegyem le...
— Hadd csak... — El-elakadt a hangja.

Dénes felnyújtotta a két karját. — Jöjjön na... — Kérte.
Furesán fojtott volt a hangja.

A kicsi asszony hat éves özvegysége meg is remegett belé.
Ült-ült egy darabig, aztán lassan csúszni kezdett lefelé. Ahogy
siklott, szoknyája felakadt s majd félig kilátszott belőle.

A legény úgy kapta át a szoknya alatt. Elkapta és ölelte
magához.

— Jaj, te!... — birkózott Kicsi Kati. — Legyen eszed...
Ne, na... Bejönnek... Tiszta bolond vagy... — sirta erőtlen
hangon.

Dehogy engedte, dehogy. — Legalább ez, ha Ilus nem... —
gondolta.

És Kicsi Kati hiába birkózott.

Lehuppantak a kitaposott szalmára.

És mikor felkelték végül, a legény is szégyelte kijózanodva,
de hát még a kicsi asszony. Sirt belé, hogy elbujt a kertbe. Ké-
sőre jött csak elé, lefeküdt vacsora nélkül és még imádkozni sem
mert szegyenében.

Másnap a szegyenét munkába ölte s kerülte mindenki szemét,
de leges-legjobban a Dénesét. Szidta magát és sóhajtozott szegyen-
kezve Istenhez, hogy bocsájtana meg neki.

Asztalos István

Világszemle

Az imperialista háború olyan fázisba érkezett, amikor a belső
gazdasági és politikai erők átesoportosulása elkerülhetlenné vá-
lik és amikor megindul egy általános erjedési folyamat, amely
ma még ugyan csak itt-ott jelentkezik látható alakban, de lassan
az összes imperialista hatalmagnál gyökeret ver, kiterobélyese-
dik és aláássa az eddigi államszerkezeti formát. Ennek a folya-
matnak kezdetét nagyon nehéz megállapítani. A bomlás magával,
az imperializmus megjelenésével egyidőben indul el és annak ki-
terjedésével párhuzamosan erősödik. A békeidők diplomáciai
harca alatt csak nagyritkán jelentkezik, a felszín alatt marad, de
amint „más eszközökkel folytatják“ a békepolitikát, amint hábo-
rúra kerül a sor, mind nagyobb felületeket tör át.

A francia összeomlás után általános volt a vélemény, hogy
az angolok már nem bírják sokáig. Jöttek a nagy repülőátmadá-
sok, légi harcok, kölcsönös bombázások, az olaszok afrikai előnyo-
mulása, majd a frontok lassú állandósulása. Anglia sikeresen
kiállotta az első próbát. Nagy előnyére volt ebben világbirodal-
mának szinte kimeríthetetlen gazdagsága, hatalmas hadiflottája
és az amerikai segítség.